

COLLECTIEVE ARBEIDSOVEREENKOMST NR. 98 VAN 20 FEBRUARI 2009
BETREFFENDE DE ECOCHEQUES

Afdeling I - Ecocheques

I. Context waarin de collectieve arbeidsovereenkomst nr. 98 werd gesloten

Het interprofessioneel akkoord van 22 december 2008 voor de periode 2009-2010 omvat akkoorden van de sociale partners over de koopkracht van de werknemers. Het interprofessioneel akkoord voorziet onder meer in de uitwerking van een regeling van vrijstelling, voor werkgever en werknemer, van belastingen en sociale bijdragen bij de toekenning van "groene cheques" (de zogenaamde ecocheques) bestemd voor de aankoop van ecologische producten en diensten.

De Nationale Arbeidsraad heeft op informele wijze kennis genomen van een ontwerp van koninklijk besluit tot oprichting van een stelsel van ecocheques door de invoeging van een artikel 19 quater in het koninklijk besluit van 28 november 1969 tot uitvoering van de wet van 27 juni 1969 tot herziening van de besluitwet van 28 december 1944 betreffende de maatschappelijke zekerheid der arbeiders.

De Nationale Arbeidsraad heeft geconstateerd dat artikel 19 quater met name bepaalt dat ecocheques aan een aantal voorwaarden moeten voldoen om niet als loon te worden beschouwd. Een van die voorwaarden is dat op de ecocheque duidelijk vermeld staat dat hij alleen mag worden aanvaard voor de aankoop van ecologische producten en diensten die voorkomen op een lijst die is opgenomen in een collectieve arbeidsovereenkomst gesloten in de Nationale Arbeidsraad.

De Nationale Arbeidsraad heeft op 20 februari 2009 de collectieve arbeidsovereenkomst nr. 98 betreffende de ecocheques gesloten. Die overeenkomst bevat een bijlage met een limitatieve lijst met een strikte interpretatie van de producten en diensten die met ecocheques kunnen worden aangeschaft (zie verderop). Die collectieve arbeidsovereenkomst werd naar aanleiding van een eerste evaluatieronde met ingang van 1 januari 2011 aangepast door de [collectieve arbeidsovereenkomst nr. 98 bis van 21 december 2010](#) (zie ook begeleitend [advies nr. 1.758](#) van dezelfde datum en [advies nr. 1.787](#) waarin de Raad na de tweede evaluatieronde heeft besloten de lijst niet te wijzigen – zie verderop punt IV).

II. Toepassingsgebied

De regeling van vrijstelling van socialezekerheidsbijdragen van de ecocheques is van toepassing op de werknemers en hun werkgevers die onderworpen zijn aan de wet van 27 juni 1969 tot herziening van de besluitwet van 28 december 1944 betreffende de maatschappelijke zekerheid der arbeiders.

III. Definitie van de ecocheques

Ecocheques zijn voordelen bij de aankoop van producten of diensten van ecologische aard die zijn opgenomen in de bij de collectieve arbeidsovereenkomst nr. 98 gevoegde lijst.

IV. Lijst van ecologische producten en diensten die met ecocheques aangekocht kunnen worden

De werknemers kunnen met ecocheques alleen de ecologische producten of diensten aankopen die expliciet zijn opgenomen in de bij de collectieve arbeidsovereenkomst nr. 98 gevoegde lijst, zoals die is aangepast met ingang van 1 januari 2011.

De sociale partners hebben met de uitwerking van die lijst willen bereiken dat zowel de werknemer als de handelaar of de dienstverlener aan wie de ecocheque zal worden aangeboden zeker zijn van de "ecologische" aard van de diensten of producten. Daarom is die lijst limitatief. De sociale partners waren bovendien van mening dat die diensten en producten gemakkelijk toegankelijk moeten zijn voor de werknemers.

De lijst heeft betrekking op de aankoop van producten, de plaatsing ervan en de aankoop van diensten.

De in de lijst opgenomen producten en diensten beantwoorden aan de huidige milieu-uitdagingen. Aangezien die milieu-uitdagingen zich snel kunnen ontwikkelen, hebben de sociale partners zich ertoe verbonden:

- jaarlijks te evalueren of de lijst moet worden aangevuld met andere ecologische producten of diensten;
- om de twee jaar een discussie ten gronde te voeren over een eventuele aanpassing van de lijst aan nieuwe ecologische inzichten en beleidsontwikkelingen inzake ecologische innovatie.

De Nationale Arbeidsraad heeft er zich bovendien toe verbonden de collectieve arbeidsovereenkomst nr. 98, met andere woorden het systeem van de ecocheques zelf, uiterlijk tegen het laatste trimester van 2010 te evalueren; dat is gebeurd in het kader van advies nr. 1.758 van 21 december 2010. In advies nr. 1.787 van 20 december 2011 is de Raad overgegaan tot een evaluatie van de zelfregulering door de uitgevers van ecocheques, die een aantal maatregelen hebben genomen om te komen tot een betere naleving van de lijst van ecologische producten en diensten. De Raad heeft geconcludeerd dat de verschillende betrokken partijen grote inspanningen hadden geleverd om te komen tot een betere naleving van de lijst.

Aangezien bij de eerste evaluatieronde vooral moest worden gezorgd voor de feitelijke naleving van de lijst, werd die lijst maar in beperkte mate aangepast, zoals blijkt uit de bijlage bij de collectieve arbeidsovereenkomst nr. 98 bis¹. In het kader van de tweede evaluatieronde heeft de Raad geconstateerd dat de voorgestelde diensten en producten ter aanvulling van de lijst geen toegevoegde waarde uit ecologisch oogpunt hebben en evenmin beantwoorden aan de ecologische inzichten noch aan het huidige ecologische beleid. De recente ontwikkelingen van de ecologische inzichten en van het ecologische beleid vereisten bovendien niet dat de lijst inhoudelijk zou worden aangepast. De Raad heeft bijgevolg besloten de lijst niet te wijzigen, maar heeft er zich wel toe verbonden in de loop van het tweede semester van 2012 na te gaan of de lijst moet worden aangevuld of eventueel moet worden beperkt.

V. Invoering van de ecocheques in de ondernemingen

A. Nadere regels voor de invoering

Zoals voor de maaltijdcheques, moet in de ecocheques worden voorzien door een op sector- of ondernemingsniveau gesloten collectieve arbeidsovereenkomst.

Kan dergelijke overeenkomst niet worden gesloten bij gebrek aan een vakbondsafvaardiging of gaat het om een personeelscategorie waarvoor het niet de gewoonte is dat deze door een dergelijke overeenkomst wordt beoogd, dan mag de toekenning van ecocheques worden geregeld door een individuele overeenkomst. Die laatste overeenkomst moet schriftelijk zijn en het bedrag van de ecocheques mag niet hoger zijn dan het bedrag dat is vastgesteld door een eventueel in dezelfde onderneming gesloten collectieve arbeidsovereenkomst.

---

¹ Zie bijlage bij deze nota: de wijzigingen die in de lijst zijn aangebracht na de goedkeuring van de cao nr. 98 bis zijn vet gedrukt.

B. Voorwaarden waaraan de ecocheques moeten voldoen om niet als loon in de sociale zekerheid te worden beschouwd

Opdat zij niet als loon in de sociale zekerheid worden beschouwd, moeten de ecocheques voldoen aan een aantal voorwaarden die zijn vastgesteld door een koninklijk besluit van 14 april 2009 tot invoering van een artikel 19 quater in het koninklijk besluit van 28 november 1969 tot uitvoering van de wet van 27 juni 1969 tot herziening van de besluitwet van 28 december 1944 betreffende de maatschappelijke zekerheid der arbeiders (gepubliceerd in het Belgisch Staatsblad van 20 mei 2009, tweede editie, pagina 38.188).

Het gaat om de volgende voorwaarden:

- De nadere regels voor de invoering, zoals bepaald in punt A. hierboven, moeten worden nageleefd.
- De collectieve arbeidsovereenkomst of de individuele overeenkomst waarmee de ecocheques worden ingevoerd, moet de maximale waarde van elke ecocheque bepalen evenals de frequentie van toekenning ervan gedurende een kalenderjaar. Het maximumbedrag van elke ecocheque bedraagt 10 euro.
- De ecocheque wordt op naam van de werknemer afgeleverd. Deze voorwaarde wordt geacht te zijn vervuld als eensdeels de toekenning ervan en anderdeels de gegevens betreffende het aantal ecocheques en het bedrag van de ecocheque voorkomen op de individuele rekening van de werknemer.
- Op elke ecocheque moet duidelijk vermeld staan dat zijn geldigheid beperkt is tot 24 maanden vanaf de datum van zijn terbeschikkingstelling aan de werknemer en dat hij slechts aangewend mag worden voor de aankoop van ecologische producten en diensten die zijn opgenomen in de bij de collectieve arbeidsovereenkomst nr. 98 gevoegde lijst.
- De ecocheques kunnen geheel noch gedeeltelijk voor geld omgeruild worden. Het bedrag van de aankoop moet dus gelijk zijn aan of hoger dan de totale waarde van de ecocheques waarmee wordt betaald. Bijvoorbeeld: indien het gekochte product 12 euro kost en elke ecocheque 10 euro bedraagt, kan worden betaald met een ecocheque plus 2 euro.
- Het totale bedrag van de tijdens een kalenderjaar toegekende ecocheques mag niet meer bedragen dan 125 euro per werknemer voor 2009 en 250 euro voor de volgende jaren. Vanaf 2011 kan het bedrag van 250 euro echter worden Aangepast door een koninklijk besluit op basis van een unaniem advies van de Nationale Arbeidsraad.

Artikel 7 van de collectieve arbeidsovereenkomst nr. 98 bepaalt dat de collectieve arbeidsovereenkomst in werking treedt op dezelfde dag als het voornoemde koninklijk besluit van 14 april 2009. Aangezien dat koninklijk besluit uitwerking heeft met ingang van 1 maart 2009, treedt de collectieve arbeidsovereenkomst nr. 98 dus eveneens op die datum in werking.

In advies nr. 1.675 van 20 februari 2009 beveelt de Nationale Arbeidsraad verder aan dat de ecocheques alleen op een papieren drager worden uitgegeven, wat niet uitsluit dat op termijn kan worden nagegaan of elektronische maaltijdcheques mogelijk zijn.

De ministerraad van 6 maart 2009 heeft de minister van Sociale Zaken bovendien verzocht in overleg met de minister voor Administratieve Vereenvoudiging een verordenend kader op te stellen voor de invoering van ecocheques in elektronische vorm.

Ingevolge advies nr. 1.781 van de Raad van 28 november 2011 wijzigt een [koninklijk besluit van 20 januari 2012](#) de artikelen 19 bis, § 1 en 19 quater, § 1 van het genoemde koninklijk besluit van 28 november 1969, om de omzetting van ecocheques in maaltijdcheques, en vice versa, mogelijk te maken.

C. Fiscaalrechtelijke behandeling

Overeenkomstig artikel 38, § 1, eerste lid, 25° van het WIB 92 zijn de ecocheques die beantwoorden aan de voorwaarden van artikel 38/1 van het WIB 92 vrijgesteld van belastingen. Het gaat om dezelfde voorwaarden als die welke moeten zijn vervuld opdat de ecocheques niet als loon worden beschouwd voor de sociale zekerheid.

D. Informatieverstrekking aan de werknemers

Als de ecocheques voor het eerst aan de betrokken werknemers worden afgegeven, moet de werkgever hen met alle dienstige middelen informeren over de inhoud van de lijst van ecologische producten en diensten die met ecocheques kunnen worden aangekocht. Het kan bijvoorbeeld gaan om een afschrift van die lijst, die is overgenomen van de website van de uitgever van de ecocheques, of om een duidelijke verwijzing naar die website.

In advies nr. 1.675 van 20 februari 2009 stelt de Nationale Arbeidsraad voor op elke cheque zelf duidelijk te vermelden waar de geactualiseerde lijst van producten en diensten waarvoor de ecocheque kan worden aangewend, geraadpleegd kan worden. Het kan ook gaan om de website van de uitgever van de cheques. Die informatie is nuttig zowel voor de betrokken werknemers als voor de handelaars of dienstverleners.

Tegelijk met de hem bezorgde informatie wordt de werknemer die de werkgever verlaat, in kennis gesteld van het aantal ecocheques die hem moeten worden toegekend en van het ogenblik waarop die ecocheques hem effectief zullen worden afgegeven.

E. Wijze van berekening van het aantal aan de werknemers toe te kennen ecocheques

Artikel 6 van de collectieve arbeidsovereenkomst nr. 98 voorziet in de wijze van berekening om het aantal aan elke werknemer toe te kennen ecocheques te bepalen.

De algemene regel is de regel "pro rata temporis". Dat wil zeggen dat rekening moet worden gehouden met de periodes gedurende welke de werknemer op basis van een arbeidsovereenkomst bij die werkgever was tewerkgesteld tijdens het betreffende kalenderjaar. Indien de werknemer bijvoorbeeld op 1 juli van het kalenderjaar in dienst is getreden van de werkgever of hem heeft verlaten, heeft hij recht op de helft van de ecocheques die worden toegekend aan een werknemer van dezelfde personeelscategorie. Die regel is ook van toepassing op de werknemer die van personeelscategorie verandert.

Indien de arbeidsovereenkomst tijdens het desbetreffende kalenderjaar werd geschorst, moet bij de berekening van het aantal ecocheques op zijn minst rekening worden gehouden met het aantal dagen waarvoor de betrokken werknemer loon heeft gekregen of de dagen tijdens welke de arbeidsovereenkomst wordt geschorst in geval van sluiting van de onderneming wegens jaarlijkse vakantie alsook jaarlijkse vakantie van de werknemer buiten die periode van sluiting. Voor de toepassing van die regel worden gelijkgesteld met dagen waarvoor de werknemer loon heeft gekregen, de dagen moederschapsverlof en de dagen arbeidsongeschiktheid gedekt door een vergoeding die wordt toegekend overeenkomstig de collectieve arbeidsovereenkomsten [nr. 12 bis](#) en [nr. 13 bis](#) die in de Nationale Arbeidsraad zijn gesloten.

F. Bijzondere wijze van betaling van ecocheques

Wanneer voor de referteperiode waarvoor ecocheques worden toegekend, het totale bedrag van die ecocheques minder dan 10 euro bedraagt, kan de werkgever naar keuze die ecocheques effectief afgeven of dat bedrag, verhoogd met 50 %, toevoegen aan het brutoloon, waarop vervolgens sociale bijdragen en belastingen worden ingehouden.

G. Sectorale collectieve arbeidsovereenkomsten met bepalingen betreffende de ecocheques (lijst bijgewerkt tot 12 maart 2012)

In een [tabel](#) die is opgesteld door de algemene directie Collectieve Arbeidsbetrekkingen van de FOD Werkgelegenheid, Arbeid en Sociaal Overleg is een lijst opgenomen van de paritaire comités die collectieve arbeidsovereenkomsten betreffende de ecocheques hebben gesloten (toestand op 12 maart 2012).

Deze sectorale collectieve arbeidsovereenkomsten kunnen worden geraadpleegd op de website van de FOD Werkgelegenheid, Arbeid en Sociaal Overleg (www.werk.belgie.be) onder de rubriek "Gids van A tot Z/Collectieve arbeidsovereenkomsten"; afschriften van die cao's kunnen worden aangevraagd bij de algemene directie Collectieve Arbeidsbetrekkingen van de FOD Werkgelegenheid, Arbeid en Sociaal Overleg, Ernest Blerotstraat 1, 1070 Brussel - 02 233 41 11.

Afdeling II - Ecologische producten en diensten die met ecocheques kunnen worden aangekocht

De volledige lijst van ecologische producten en diensten is opgenomen als bijlage bij de [collectieve arbeidsovereenkomst nr. 98](#), zoals die op 1 januari 2011 werd aangepast door de [collectieve arbeidsovereenkomst nr. 98 bis](#). De huidige lijst is [bij deze nota gevoegd](#). De aanpassingen ten opzichte van de vorige versie zijn vet gedrukt.

Het is de bedoeling dat de aangepaste lijst geldt op het ogenblik dat de eerste ecocheques worden uitgegeven op basis van de nieuwe sectorale onderhandelingsronde. De aangepaste lijst zal echter ook van toepassing zijn op de reeds eerder uitgegeven ecocheques.

Behalve indien de in de lijst beoogde norm of het in de lijst beoogde label het vereist, kunnen de in de lijst opgenomen ecologische producten en diensten bij onverschillig welke handelaar/aannemer in België worden aangekocht en kan de werknemer-consument de leverancier en het merk kiezen.

De lezers vinden hieronder nuttige verduidelijkingen en informatie over een aantal van die ecologische producten en diensten, met name over de labels en normen die in de lijst zijn opgenomen, en verwijzingen naar een aantal relevante websites.

- **Energiebesparing**

- * **Aankoop en/of plaatsing (door geregistreerde aannemers) van producten en diensten die voldoen aan de criteria van de in artikel 145, 24° van het wetboek inkomstenbelastingen bepaalde federale fiscale verminderingen met het oog op energiebesparing**

De belastingverminderingen hebben betrekking op de energiebesparende investeringen in woningen. Artikel 145, 24° van het wetboek inkomstenbelastingen werd aangepast door een wet van 28 december 2011 houdende diverse bepalingen. Daardoor gelden de federale fiscale maatregelen niet meer voor werken die worden uitgevoerd in het kader van een contract dat na 27 november 2011 is gesloten, behalve voor dakisolatie, waarvoor belastingvermindering mogelijk blijft.

De producten en diensten die voor 28 november 2011 zijn besteld, kunnen dus nog met ecocheques worden betaald, terwijl producten en diensten voor dakisolatie met ecocheques kunnen worden betaald, ongeacht de datum van de bestelling.

Degenen die ecocheques hebben gekregen, wordt evenwel verzocht na te gaan of de gewesten niet soortgelijke maatregelen hebben aangenomen of zullen aannemen, waarvoor gewestelijke subsidies zouden worden toegekend (zie de internetkoppelingen hieronder).

- ✓ <http://www.belgium.be>, de portaalsite van de Belgische regering, in de rubriek huisvesting/bouwen en verbouwen/premies (links met gewestelijke websites) en de rubriek "huisvesting/bouwen en verbouwen/belastingvermindering";
- ✓ FOD Financiën: <http://minfin.fgov.be>, in de rubriek "thema's/woning/energiebesparing" (voor wie? voor welke woningen? voor welke uitgaven? welke voorwaarden moeten vervuld zijn? hoeveel bedraagt de belastingvermindering? ...);

Er kan bovendien informatie worden ingewonnen bij het contactcenter van de FOD Financiën op 02 572 57 57.

- ✓ FOD Economie, Kmo, Middenstand en Energie: <http://economie.fgov.be>, in de rubriek "energie/de energiefactuur/financiële tegemoetkoming voor energiebesparende investeringen".

- * **Producten en diensten die in een van de Gewesten op 30 september 2010 of later in aanmerking komen voor regionale subsidies in het kader van het beleid inzake rationeel energiegebruik, met inbegrip van de regionale subsidies voor de aankoop van energiezuinige elektrische apparaten**

Voor de gewestelijke premies kunnen de volgende websites worden geraadpleegd:

- ✓ Voor het Waalse Gewest, de portaalsite energie in het Waalse Gewest: <http://energie.wallonie.be>

De rubriek "aides et primes" van de website, onder de afdeling "citoyens", bevat informatie over de beschikbare premies (waaronder de toegekende bedragen) en de voorwaarden waaraan moet worden voldaan om er recht op te hebben. De aanvraagformulieren kunnen online worden ingevuld of kunnen worden gedownload.

Er kan bovendien informatie worden ingewonnen bij het contactcenter van het energieloket op 078 15 00 06.

- ✓ Voor het Brussels Hoofdstedelijk Gewest:

- De website <http://www.brussel.irisnet.be> bevat algemene informatie over de premies voor huisvesting die worden toegekend in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.
- Op de website van de Vlaamse Gemeenschapscommissie (<http://www.woneninbrussel.be>) is algemene informatie beschikbaar over de premies die worden toegekend in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.
- De website van leefmilieu Brussel <http://www.leefmilieubrussel.be/> of <http://www.ibgebim.be> bevat in de rubriek "particulieren/praktische zaken/mijn premies" informatie over de toegekende premies en de algemene voorwaarden die van toepassing zijn alsook de te downloaden aanvraagformulieren.

- ✓ Voor het Vlaamse Gewest:

- De portaalsite <http://www.vlaanderen.be> geeft in de rubriek "premies en subsidies" een overzicht van de subsidies en maatregelen om energiebesparing door particulieren te bevorderen.

- De website van het Vlaams Energieagentschap <http://energiesparen.be> bevat in de rubriek "subsidies" informatie over de beschikbare premies.
- De website van de Vlaamse regering <http://www.premiezoeker.be> is een zoekmachine die toelaat kennis te nemen van alle federale, gewestelijke, provinciale en gemeentelijke huisvestingspremies (aankoop, renovatie, bouw) naargelang de gemeente van verblijf.

* Aankoop van producten die specifiek bestemd zijn voor de isolatie van woningen

De producten die specifiek bestemd zijn voor de isolatie van woningen, zijn met name producten voor de isolatie van waterleidingbuizen, isolerende gordijnen en externe zonwering.

* Aankoop van spaarlampen, TL-lampen en LED-verlichting

De bevordering van de aankoop van spaarlampen, TL-lampen en LED-verlichting (lichtgevende diodes) heeft het mogelijk gemaakt te anticiperen op het degressieve verbod (tussen 2009 en eind 2012) op gloeilampen door de Europese Unie (voorstel voor een verordening houdende uitvoeringsbepalingen van richtlijn 2005/32/EG van het Europees Parlement en de Raad van 6 juli 2005 voor het vaststellen van eisen inzake ecologisch ontwerp voor ongerichte lampen voor huishoudelijk gebruik). Het gebruik van spaarlampen, TL-lampen en LED-verlichting kan op lange termijn leiden tot een belangrijke ecologische vooruitgang, maar ook tot een vermindering van de elektriciteitsfactuur voor de consument.

* Aankoop en plaatsing van beheerssystemen voor ventilatie van woningen, die voldoen aan de norm NBN D 50-001 types C met vraagsturing en D met warmterugwinning

De Belgische norm NBN D 50-001 "Ventilatievoorzieningen in de woongebouwen" bepaalt de voorzieningen met het oog op een goede ventilatie van lokalen van woongebouwen. Die norm garandeert geen correcte ventilatie van het gebouw, omdat dit afhangt van de gebruiker en de manier waarop hij met de aangebachte voorzieningen omspringt.

Ventilatie omvat 3 categorieën:

- basisventilatie, dat wil zeggen de ventilatie van de woonruimten onder normale omstandigheden;
- intensieve ventilatie, om piekvervuiling of ongewone omstandigheden op te vangen;
- ventilatie van speciale ruimten (kelders, garages ...).

Basisventilatie kan natuurlijk of mechanisch gebeuren. Er zijn vier combinaties mogelijk van natuurlijke en mechanische toevoer- en afvoervoorzieningen. Het gaat om de systemen A, B, C en D. Systeem C is een natuurlijke (vrije) toevoer en een mechanische afvoer, terwijl bij systeem D sprake is van een mechanische toevoer en een mechanische afvoer.

Voor meer informatie over de norm NBN D 50-001 en ventilatie in het algemeen kan men terecht op de website van het Wetenschappelijk en Technisch Centrum voor het Bouwbedrijf, een particuliere onderzoeksinstituting.
http://www.bbri.be/antenne_norm/energie/pdf/dig_nl05.pdf

- **Bevordering duurzame mobiliteit**

* Verplaatsingen met de autocar

In arrest nr. 117/2010 van 21 december 2010 (<http://www.const-court.be/nl/common/home.html>), rubriek "Hangende zaken en Rechtspraak", omschrijft het Grondwettelijk Hof het vervoer per autocar als ongeregeld vervoer, waartoe ook internationale lijndiensten over zeer lange afstand behoren.

Het ongeregeld vervoer omvat:

- ✓ het vervoer in gesloten rondritten, dat wil zeggen vervoer met hetzelfde voertuig dat dezelfde groep reizigers over het gehele traject vervoert en naar de plaats van vertrek terugbrengt;

- √ het vervoer waarbij de heenreis met reizigers en de terugreis zonder reizigers plaatsvindt;
- √ andere, door de Koning te bepalen vormen van ongeregeld vervoer.

Het onderscheid tussen geregeld en ongeregeld vervoer stemt overeen met het onderscheid dat wordt gemaakt in verordening (EEG) nr. 684/92 van 16 maart 1992, gewijzigd door verordening (EG) nr. 11/98 van 11 december 1997 http://europa.eu/legislation_summaries/index_nl.htm.

- **Afvalbeheer**

* **Aankoop van oplaadbare, draagbare NiMH-batterijen en van oplaadtoestellen voor dergelijke batterijen**

NiMH-batterijen (nikkel-metaalhydride) zijn bedoeld voor huishoudelijk gebruik en worden courant gebruikt in apparaten met een hoog vermogen, zoals digitale fototoestellen, camcorders, computers, videospellen, CD- of MP3-spelers, kleine elektrische huishoudapparaten ...

Ze bieden het voordeel dat ze meer energie en vermogen per eenheid gewicht en een hoger aantal cycli laden/ontladen hebben in vergelijking met niet-herlaadbare batterijen. NiMH-batterijen hebben dus een langere levensduur (ongeveer 7 jaar tegen ongeveer drie jaar voor niet-herlaadbare batterijen).

Voor meer informatie over NiMH batterijen in het algemeen: http://nl.observ.be/article/4171-batterijen_te_vermijden.html (website van het Brussels Observatorium voor duurzame consumptie).

* **Producten die volledig bestaan uit composteerbaar of biologisch afbreekbaar materiaal, die voldoen aan de norm NBN EN 13432, alsook wasbare luiers**

Die Europese norm "Verpakkingen - Eisen voor verpakking terugwinbaar door compostering en biologische afbraak - Beproevingsschema en evaluatiecriteria voor de eindaanvaarding van verpakking" omschrijft de eisen en methodes die toelaten te bepalen of verpakkingen en verpakkingsmaterialen kunnen worden gecomposteerd en anaeroob (zonder lucht of zuurstof) behandeld kunnen worden, rekening houdend met vier eigenschappen: biologische afbreekbaarheid, ontbinding tijdens de biologische behandeling, effect op het proces van biologische behandeling, effect op de kwaliteit van de verkregen compost.

- * **Papier dat 100 % gerecycleerd is en dat ongebleekt of TCF-gebleekt is**

Papier wordt vervaardigd uit plantaardige vezels, gewoonlijk uit hout. Die vezels worden verwerkt tot pulp. Bleken is een fase tussen donkerbruine houtpulp en wit papier.

"TCF" staat voor "totally chlorine free" of volledig chloorvrij.

- **Bevordering van ecodesign: producten en diensten met het Europese ecolabel of het EU-logo voor biologische productie**

- * *Bij ecodesign worden milieuoverwegingen in aanmerking genomen, dat wil zeggen de bescherming van het leefmilieu vanaf de ontwerpfase van producten en diensten.*

Ecodesign wordt gekenmerkt door een alomvattende benadering van het leefmilieu op grond van velerlei criteria (water, bodem, lucht, grondstoffen, energie nodig voor de productie ...) en neemt alle fasen van de levenscyclus van producten en diensten (gaande van de winning van de grondstoffen, de vervaardiging, de distributie, het gebruik tot de verwerking aan het einde van de levensduur) in aanmerking om de impact van die producten of diensten op het leefmilieu te beperken.

Een concreet voorbeeld van de toepassing van ecodesign kan worden gevonden in het Europees recht. Richtlijn 2005/32/EG van het Europees Parlement en de Raad van 6 juli 2005 betreffende de totstandbrenging van een kader voor het vaststellen van eisen inzake ecologisch ontwerp voor energieverbruikende producten en tot wijziging van richtlijn 92/42/EEG van de Raad en de richtlijnen 96/57/EG en 2000/55/EG van het Europees Parlement en de Raad (gewijzigd door richtlijn 2008/28/EG van het Europees Parlement en de Raad van 11 maart 2008), bepaalt de beginselen, voorwaarden en criteria voor het vaststellen van milieueisen ten opzichte van energieverbruikende producten. Ze is in principe van toepassing op alle energieverbruikende producten die in de handel worden gebracht. Die richtlijn dekt alle energiebronnen.

Voor meer informatie over ecodesign in het algemeen kunnen de volgende websites worden geraadpleegd:

- ✓ <http://www.eco-conception.fr>

- ✓ *Agence de l'Environnement et de la Maîtrise de l'Energie* (Franse overheidsinstelling, opgericht in 1990, met een industrieel en handelskarakter, onder het gezamenlijke toezicht van de ministeries belast met ecologie, energie, duurzame ontwikkeling en ruimtelijke ordening en hoger onderwijs en onderzoek): <http://www.ademe.fr>

- ✓ Europese Commissie, DG Ondernemingen: http://ec.europa.eu/enterprise/eco_design/ecodesign.htm

en

http://ec.europa.eu/enterprise/environment/index_en.htm (rubriek "ecodesign") (in het Engels)

De voornoemde richtlijnen kunnen worden gedownload via de website <http://eur-lex.europa.eu>.

- * *Het Ecolabel van de Europese Unie of het Europese ecolabel* is een officieel onderscheidend kenmerk dat wordt toegekend aan de producten en diensten die voldoen aan de eisen inzake ecologisch ontwerp.

Dat betekent niet dat de producten en diensten die dat label niet dragen, niet zouden voldoen aan die eisen; om het ecolabel te krijgen moeten ze dan wel een toekenningsprocedure doorlopen.

Het Europese ecolabel wordt toegekend aan producten en diensten (met uitzondering van voedingsmiddelen, dranken, geneesmiddelen en medische apparatuur) die voldoen aan een aantal milieu- en prestatiecriteria. Die criteria zijn in principe drie jaar geldig en worden daarna geactualiseerd naargelang de ontwikkeling van de markt en de wetenschappelijke en technische vooruitgang.

Het Europese ecolabel is erkend door alle lidstaten van de Europese Unie alsook door Noorwegen, Liechtenstein en IJsland.

De criteria voor de toekenning van het Europese ecolabel zijn zodanig gedefinieerd dat het gaat om algemeen gebruikte producten en diensten.

Op dit ogenblik genieten 26 productencategorieën en diensten het ecolabel, namelijk:

• **Andere huishoudartikelen**

- ✓ Matrassen

• **Tuinartikelen**

- ✓ Bodemverbetersaars
- ✓ Groeimateriaal

• **Elektronische apparatuur**

- ✓ Personal computers
- ✓ Laptops
- ✓ Televisietoestellen

• **Huishoudelijke apparaten**

- ✓ Warmtepompen
- ✓ Lampen

• **Textiel**

- ✓ Textielproducten
- ✓ Schoeisel

• **Doe-het-zelfproducten**

- ✓ Verf en lak
(binnen en buiten)

• **Schoonmaak**

- ✓ Machineafwasmiddelen
- ✓ Wasmiddelen
- ✓ Handafwasmiddelen
- ✓ Allesreinigers en sanitairreinigers
- ✓ Zepen, shampoos en conditioners

• **Papier**

- ✓ Kopieer- en grafisch papier
- ✓ Producten in absorberend papier

• **Diensten**

- ✓ Toeristische accommodaties
- ✓ Kampeerterreinen

• **Smeermiddelen**

- ✓ Smeermiddelen

• **Vloerbekleding**

- ✓ Vloerbekleding in hout
- ✓ Vloerbekleding in textiel
- ✓ Harde vloerbekleding

• **Meubels**

- ✓ Meubels in hout

Relevante informatie over het Europese ecolabel in het algemeen, waaronder de manier waarop het kan worden aangevraagd, kan worden geraadpleegd op de officiële website van het Europese ecolabel: <http://ecolabel.eu>

De catalogus met het geheel van de producten en diensten met ecolabel ("Green store") is terug te vinden op de website: <http://www.eco-label.com>

De producten en diensten met het Europese ecolabel die beschikbaar zijn in België, zijn terug te vinden op de website: <http://www.ecolabel.be>

De Facebook-account van het ecolabel is de volgende: <http://www.facebook.com/Ecolabel.be>

In de bij de collectieve arbeidsovereenkomst nr. 98 gevoegde lijst van ecologische producten en diensten beoogt het punt over ecodesign alle producten en diensten met het Europese ecolabel, met inbegrip van de niet-energieverbruikende producten, waaronder textiel en schoonmaakmiddelen.

Het Europese ecolabel of "de Bloem" kan worden herkend aan het volgende symbool²:

* *Logo voor biologische productie van de Europese Unie*

✓ Biologische landbouw

Biologische landbouw is een landbouwsysteem dat probeert om de consument te voorzien van voedsel, met respect voor de natuur en de natuurlijke kringlopen.

Die landbouw steunt op een aantal doelstellingen en principes, om de milieubelasting door de mens zo laag mogelijk te houden binnen een landbouwsysteem dat zo natuurlijk mogelijk werkt.

Biologische landbouw maakt deel uit van een voedselproductieketen, die de voedselverwerking, de distributie, de detailhandel en de consument omvat.

Voor meer informatie over biologische landbouw:

http://ec.europa.eu/agriculture/organic/organic-farming/what-organic_nl

---

² Richtsnoeren over het gebruik van het logo (enkel beschikbaar in het Engels) zijn als bijlage opgenomen.

✓ Het logo voor biologische productie van de Europese Unie

Opdat de consument de biologische producten makkelijker kan herkennen, is op 1 juli 2010 een nieuwe regeling voor etikettering in werking getreden, waarbij het logo voor biologische productie van de Europese Unie verplicht is op alle voorverpakte biologische voedingsmiddelen die in de Europese Unie zijn geproduceerd. Er is evenwel voorzien in een overgangperiode van twee jaar voor het plaatsen van het logo op de verpakkingen. Het gebruik van het logo is facultatief voor producten die worden ingevoerd uit derde landen en voor niet-voorverpakte producten die in de Europese Unie zijn vervaardigd. Dat logo kan worden gebruikt voor presentatie van en reclame voor producten die voldoen aan de communautaire voorschriften.

Op de website http://ec.europa.eu/agriculture/organic/eu-policy/logo_nl kunnen dat logo (in verschillende formaten), de gebruiksaanwijzing en de gebruiksvoorwaarden worden gedownload; er is ook een lijst van controleorganen en controlerende autoriteiten per lidstaat. Verder is er een link naar veelgestelde vragen.

Voor andere informatie over het logo:
http://ec.europa.eu/agriculture/organic/consumer-confidence/logo-labelling_nl

De Nationale Arbeidsraad wijst er in zijn advies [nr. 1.758](#) van 21 december 2010 op dat het de bedoeling is "van de verordening nr. 1980/2000 van 25 november 2009 om de mogelijkheid om het EU-milieukeur te gebruiken, uit te breiden" en dat door de Europese Commissie een onderzoek zal worden gevoerd "om na te kijken of het in de toekomst ook toegekend zou kunnen worden voor voedings- en voederproducten en onverwerkte landbouwproducten."

In afwachting van een eventuele uitbreiding van het EU-milieukeur tot voedings- en voederproducten, heeft de Raad reeds beslist om in de lijst de producten op te nemen die beschikken over het logo voor biologische productie van de Europese Unie.

Dat logo, dat ook "Euro-blad" wordt genoemd, ziet er als volgt uit:

- **Bevordering van de aandacht voor de natuur**

- * **Aankoop van duurzaam geëxploiteerd hout (FSC of PEFC) of houtproducten gemaakt uit duurzaam geëxploiteerd hout, evenals papier dat geproduceerd is met gerecycleerde vezels of met verse vezels afkomstig van duurzaam geëxploiteerd hout** (deze rubriek beoogt met name de aankoop van houtpellets met FSC- of PEFC-label).

FSC (Forest Stewardship Council) en PEFC (Programme for the Endorsement of Forest Certification) zijn niet-gouvernementele, onafhankelijke organisaties zonder winstoogmerk die tot doel hebben het verantwoorde bosbeheer via certificering te bevorderen.

Die certificeringssystemen garanderen dat het hout afkomstig is van duurzaam beheerde bossen. Ze dragen bij tot de stopzetting van de ontbossing en het behoud van de biodiversiteit door de illegale houtkap te bestrijden. Door die systemen kent de consument de oorsprong van het hout dat hij aankoopt en kan hij die controleren.

Voor meer informatie kunnen de websites van die instellingen worden geraadpleegd:

- ✓ FSC international (in het Engels): <http://www.fsc.org>

en

- ✓ FSC België. Op die website kan worden gezocht naar in België beschikbare FSC-gelabelde hout- of papierproducten (zoeken per product of leverancier): <http://www.fsc.be>.

Afgewerkte producten (zoals tuinmeubilair) met een FSC-label kunnen worden herkend aan het volgende logo:

Half afgewerkte producten (zoals paaltjes) of niet-afgewerkte producten (zoals planken) zijn niet altijd voorzien van een logo. Ze kunnen evenwel worden herkend als FSC-gecertificeerd hout door de informatie op de factuur, waaronder de unieke code van het FSC Chain of Custody-certificaat, waarover de verkoper moet beschikken. Die code maakt het mogelijk de leverancier of producent terug te vinden via de website <http://www.fsc-info.org>.

- ✓ PEFC international (in het Engels): <http://www.pefc.org/index.php>

en

- ✓ PEFC België. Die website bevat een lijst van gecertificeerde ondernemingen. Er kan worden gezocht op product, houtsoort of leverancier met PEFC-label in België: <http://www.pefc.be>.
- ✓ De website <http://register.pefc.cz> bevat het PEFC-informatieregister, een interactieve gegevensbank die de betrokken partijen informatie geeft over onder meer de houders van een PEFC-certificaat en statistische gegevens over PEFC-certificering.

Hout en producten met PEFC-label kunnen worden herkend aan het volgende logo:

Afdeling III: Leidraad voor het indienen van de aanvraag om een product/dienst op te nemen in de lijst die bij de collectieve arbeidsovereenkomst nr. 98 is gevoegd

I. Procedure voor de indiening

- De aanvragen om een product/dienst op te nemen in de lijst die bij de collectieve arbeidsovereenkomst nr. 98 is gevoegd, kunnen per e-mail aan het Secretariaat van de Nationale Arbeidsraad worden gezonden op het volgende adres: eco-cheques@cnt-nar.be.
- Die mail moet de volgende vermeldingen bevatten:
  - * naam en e-mailadres van de onderneming;
  - * beschrijving van het product of de dienst waarop de aanvraag betrekking heeft;
  - * elementen die het ecologische karakter van het product of de dienst rechtvaardigen;
  - * eventueel de vermelding dat het product/de dienst over een label beschikt.
- De aanvragen kunnen uiterlijk tot 30 juni van ieder jaar worden ingediend. Daarna worden ze NIET MEER IN AANMERKING GENOMEN voor de lopende aanpassing van de lijst.

II. Behandeling van de aanvragen

Het Secretariaat van de Nationale Arbeidsraad stuurt aan elke aanvrager een ontvangstbevestiging.

Zodra de uiterste datum van de indiening van de aanvragen is verstreken, verzamelt het Secretariaat van de Raad die aanvragen, maakt er een samenvatting van en bezorgt ze aan de sociale partners met het oog op de jaarlijkse evaluatie waarin de collectieve arbeidsovereenkomst nr. 98 voorziet; het bij de aanvraag gevoegde dossier wordt ter beschikking gehouden van de leden en de bij de werkzaamheden betrokken deskundigen. Die evaluatie heeft betrekking op de vraag of de bij die collectieve arbeidsovereenkomst gevoegde lijst al dan niet moet worden aangevuld; verder evalueren de sociale partners om de twee jaar of de lijst inhoudelijk moet worden aangepast (toevoeging of schrapping van producten/diensten), rekening houdend met de beleidsontwikkelingen inzake ecologische innovatie en de nieuwe ecologische inzichten.

Het Secretariaat is dus het "doorgeefluik" en komt op geen enkele wijze tussenbeide in de beslissing van de sociale partners.

Aan de bespreking van de sociale partners nemen ook deskundigen deel en heel de oefening duurt een aantal weken.

Elke aanvrager zal met een e-mail op de hoogte worden gebracht zodra de werkzaamheden zijn beëindigd en de Raad heeft besloten om de bij de collectieve arbeidsovereenkomst nr. 98 gevoegde lijst van ecologische producten en diensten al dan niet aan te vullen.

Zodra de Raad een collectieve arbeidsovereenkomst tot wijziging van de bijlage van de collectieve arbeidsovereenkomst nr. 98 heeft gesloten en voor zover het product of de dienst erin wordt opgenomen, kan de aanvrager contact opnemen met de uitgever of de uitgevers van ecocheques, zodat de consumenten dat product of dienst met die ecocheques kunnen aankopen.

Meer informatie over die uitgevers op hun respectieve websites:

* <http://be.sodexo.com>

* <http://www.edenred.be>

Na de opname in de lijst en gezien de regels inzake mededingingsrecht, kunnen alle producenten en leveranciers van hetzelfde product of dezelfde dienst, dat product of die dienst voorstellen voor aankoop met ecocheques.

LIJST VAN ECOLOGISCHE PRODUCTEN EN DIENSTEN DIE MET ECOCHEQUES AANGECOCHT KUNNEN WORDEN, VANAF 1 JANUARI 2011

I. Energiebesparing

- A. Aankoop en/of plaatsing (door geregistreerde aannemers) van producten en diensten die voldoen aan de criteria van de in artikel 145, 24° van het Wetboek Inkomstenbelastingen bepaalde federale fiscale verminderingen met het oog op energiebesparing;
- B. Producten en diensten die in een van de Gewesten op **30 september 2010** of later in aanmerking komen voor regionale subsidies in het kader van het beleid inzake rationeel energiegebruik, met inbegrip van de regionale subsidies voor de aankoop van energiezuinige elektrische apparaten;
- C. Aankoop van producten die specifiek zijn bestemd voor de isolatie van woningen;
- D. Aankoop van spaarlampen, tl-lampen en led-verlichting;
- E. Elektrische apparaten die uitsluitend werken op zonne-energie of op handmatig geproduceerde energie;
- F. **Aankoop en plaatsing van beheerssystemen voor ventilatie van woningen, die voldoen aan de norm NBN 50-001 types C (met vraagsturing) en D (met warmteterugwinning).**

II. Waterbesparing

- A. Spaardouchekop;
- B. Recuperatietank voor regenwater;

- C. Hulpstuk voor waterbesparing op kranen;
- D. Spoelbak voor toiletten met spaarknop.

III. Bevordering duurzame mobiliteit

- A. Plaatsing van roetfilters in personendieselwagens met bouwjaar tot en met 2005;
- B. Plaatsing lpg-installatie in personenwagens;
- C. Vervoersbewijzen voor openbaar vervoer, met uitzondering van abonnementen;
- D. Aankoop en onderhoud van fietsen, met inbegrip van fietsen uitsluitend ondersteund door een elektrische hulpmotor, fietsonderdelen en fietstoebehoren; **aankoop en onderhoud van elektrische scooters;**
- E. Cursussen ecodriving;
- F. **Verplaatsingen met de autocar.**

IV. Afvalbeheer

- A. Aankoop van oplaadbare, draagbare NiMH-batterijen en van oplaadtoestellen voor dergelijke batterijen;
- B. Compostvat of **compostbak;**
- C. **Producten die volledig** bestaan uit composteerbaar of **biologisch afbreekbaar** materiaal, die voldoen aan de norm NBN EN 13432, alsook wasbare luiers;

- D. Papier dat voor 100 % gerecycleerd is en dat ongebleekt of TCF-gebleekt is.
- V. Bevordering van ecodesign : producten en diensten met het Europese ecolabel of het EU-logo voor biologische productie
- VI. Bevordering van de aandacht voor de natuur
- A. Aankoop van duurzaam geëxploiteerd hout (**FSC of PEFC**) of houtproducten gemaakt uit duurzaam geëxploiteerd hout, alsook papier dat geproduceerd is met gerecycleerde vezels of met verse vezels afkomstig van duurzaam geëxploiteerd hout;
- B. Aankoop van bomen en buitenplanten, bloembollen en zaden voor buiten, niet gemotoriseerde tuingereedschappen, potgrond, teelaarde en **compost die voldoet aan de door de Gewesten gestelde voorwaarden**, alsook meststoffen met biogarantie.
-